

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. An Christus ut homo, non solùm hominum, sed etiam Angelorum
caput dici possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

baptismus sine gratia homines spiritualiter regenerare; ita nec licet colligere, charactere baptismi sine fide membrum Christi efficere.

32 Ad confirmationem verò, concessa Majori, nego minorem: nam ut aliquis ab Ecclesia puniatur, sufficit quod debitum habeat pertinendi ad Ecclesiam, & contra ipsam ut illius subditus deliquerit.

33 Obijcies tertio cum Bellarmino: Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc est Ecclesie membrum: Sed Christus est actu caput omnium membrorum Ecclesie: Ergo est actu caput Pontificis in occultam hæresim lapsi, & consequenter etiam aliorum hæreticorum occultorum. Major in qua est difficultas probatur. Pontifex in occultam hæresim lapsus, non deponitur ipso facto à Pontificia dignitate, sed Ecclesie caput post hæresim perseverat, ut docent Cajetanus tomo 1. opusculi, Tract. 1. cap. 19 Soto in 4. dist. 22. qu. 2. art. 2. Cano lib. 4. de locis cap. ultimo, Suarez Tract. de fide disp. 10. sect. 6. & jam communiter Theologi: Ergo Pontifex in occultam hæresim lapsus, est Ecclesiastici corporis membrum.

34 Respondeo primò hoc argumentum posse in Bellarminum faciliè retorqueri, Authores enim docentes Papam hæreticum non deponi ipso facto à Pontificia dignitate, non solum id asserunt de hæresi occultâ, sed etiam de hæresi publica; & tamen Bellarminus hæreticum publicum extra Ecclesiam esse faretur.

35 Respondeo secundò, negando Majorem, ad cujus probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam: caput enim Ecclesie constituitur per jurisdictionem & influxum in alios; membrum autem per receptionem influxus in se, quo supernaturaliter vivat; unde quia Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc retinet supra Ecclesiam jurisdictionem, veram rationem capitis Ecclesie retinet; quia tamen verè non vivit supernaturali vitâ charitatis, vel fidei, Christi & Ecclesie membrum dici non potest.

36 Dices: Repugnat esse caput alienius corporis, & non esse membrum illius, cum caput sit præcipuum corporis membrum: Ergo si Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc sit caput Ecclesie, erit etiam membrum illius.

Respondeo hoc repugnare quidem respectu capitis physici & naturalis, non tamen respectu capitis morali & politici; ut patet in Christo, qui (ut articulo præcedenti dicebamus) est caput mysticum Ecclesie, & tamen non potest dici illius membrum. Ratio autem discriminis inter caput naturale & morale est, quia caput naturale non potest in alia membra influere, nisi informetur ab anima, & vitæ influxum ab ipsa recipiat: caput autem morale, & politicum, seu Ecclesiasticum, potest jurisdictionem & imperium erga membra Ecclesie exercere, quamvis à forma vel anima Ecclesie, id est fide & charitate, non informetur.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

37 Ex dictis colligitur primò, Christum esse quidem caput omnium hominum, non tamen eodem modo, sed diversimodè, secundum diversos gradus & modos quibus ipsi ut gratiæ auctori conjunguntur. Primus est eorum qui per gloriam Christo conjunguntur, ut comprehensores in patria. Secunda, iustorum qui per charitatem viæ ei adherent, & quibus vitam gratiæ

A communicat. Tertius, eorum qui per solam fidem informem illi ut suo capiti uniuntur, quales sunt fideles in peccato mortali existentes. Quartus, eorum qui ei non conjunguntur actu, sed potestate tantum, ad actum tamen aliquando reducenda: quales sunt illi qui inter Gentiles prædestinati sunt, subindeque ad fidem & gratiam aliquando revocandi. Quintus, eorum qui in potentia tantum Christo uniuntur, ad actum tamen nunquam revocanda, sicut Pagani qui prædestinati non sunt. Et horum omnium Christus vocari potest caput, quia ei uniuntur, saltem in potentia; in quo distinguuntur à dānatis, qui cum penitentia & resipiscencia sunt incapaces, neque actu, neque potestate dici possunt membra Christi. Ita S. Thomas hic art. 3. in corpore. An verò Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit, articulo sequenti patebit.

Colligitur secundò, Christum esse caput non solum fidelium, qui post ejus adventum vixerunt, sed etiam antiquorum Patrum qui fuerunt in lege naturæ, vel in lege scripta; nam illi influxum gratiæ à Christo venturo receperunt, & fide incarnationis Christi venturi justificati sunt. Nec obstat quod ante Christum fuerint; ut enim egregiè discit Augustinus: *Ejus Ecclesia membra erant etiam illi sancti, quamvis in hac vita fuerint antequam secundum carnem Christus Dominus nasceretur.* Ipse enim unigenitus Dei filius, Verbum Patris, æquale & coeternum Patri, per quod facta sunt omnia homo propter nos factus est, ut totius Ecclesie, tanquam totius corporis, caput esset. Sed sicut totus homo, dum nascitur, etiam si manum in nascendo præmittat, tamen universo corpori sub capite conjuncta & compacta est: quemadmodum etiam nonnulli ex ipsi Patriarchis, ad hujus ipsius rei signum, manu præmissa nati sunt: ita omnes sancti, qui ante Domini nostri Iesu Christi nativitatem in terris fuerunt, quamvis ante nati sint, tamen universo corpori, cuius ille caput est, sub capite cohererunt.

Colligitur tertio cum S. Thoma hic art. 2. Christum esse caput hominum, non solum quoad animas, sed etiam quantum ad corpora; nam in resurrectione influet in ea gloriam accidentalem, quatuor scilicet dores gloriosas, quas in Tractatu de beatitudine exposuimus, aliaque dona supernaturalia, ut docet Apostolus ad Philipp. 3. dicens quod Christus reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.

ARTICULUS III.

An Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit?

Partem negantem tenent Gabriel, Altiſio-
dorensis, & alii antiqui Theologi, quas refert Vazquez hic disp. 48. cap. 3. & sequitur Soto in 4. dist. 49. quæst. 7. art. 2. Sententia tamen affirmans communis est inter Theologos, eamque adeò certam existimant Lorca & Vazquez, ut primus asserat eam sine temeritate negari non posse; secundus verò dicat, de illa jam amplius dubitari non licere.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur: Christus, in quantum homo, est caput Angelorum, licet non ita perfecte sicut hominum. Ita D. Thomas in 3. dist. 13. quæst. 2. art. 2. quæst. 1. in corp. ubi ait in terminis, quod Christus ut homo est caput Angelorum.

rum, quamvis non ita propriè, nec eodem modo, sicut hominum.

41 Prima pars huius conclusionis apertissimè ex Scriptura colligitur, ait enim Apostolus ad Coloss. 2. Christum esse caput omnis Principatus & Potestatis; loquitur verò de Christo ut homo est, dicit enim, *In Christo habitat omni plenitudo divinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput omni principatus & Potestatis.* Manifestum est autem, quod plenitudo divinitatis non habitat in Christo, secundum divinam naturam, sed secundum humanam; unde & subdit Apostolus: *In quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitavit illum à mortuis.* Resurrectio autem solum convenit Christo ut homo est; Ergo &c.

42 Probatur secundò eadem pars ratione S. Doctoris hic art. 4. Unius corporis unum caput esse oportet, ut ex naturalibus & politicis constat: Sed Ecclesia prout ex Angelis & hominibus constituitur, est unum corpus mysticum, unaque spiritualis civitas, una Jerusalem, & Christus in quantum homo, est caput hominum, ut ex supra dictis patet: Ergo pariter in quantum homo est caput Angelorum. Minor in qua est difficultas ostenditur primò ex parabola de pastore & ovibus Luca 15. in qua asseritur unum esse ovile ad quod pertinent nonaginta novem oves relictae in deserto, quibus significatur Angelorum multitudo, & ovis perdita quam Pastor quarebat, scilicet genus humanum.

43 Secundò ratione: Ecclesia ut ex Angelis & hominibus constituta, facit multitudinem secundum diversos actus & diversa officia ordinatam in unum finem, qui est possessio aeternae gloriae; ad eam quippe ordinantur, & secundum varia officia laborant Angeli & homines: Ergo facit unum corpus mysticum. Consequentia patet, nam dicitur unum corpus multitudo ordinata in unum finem, secundum diversos actus & diversa officia, ut constat in omni corpore politico.

44 Confirmatur: Forma constitutiva Ecclesiae, scilicet lumen gloriae in patria, & in statu viae fides, una est in Angelis & hominibus: Sed ubi est una forma constituens, unum est constitutum: Ergo una est Ecclesia prout ex Angelis & hominibus constat.

45 Probatur tertio eadem pars: Christus ut homo habet non solum in ordine ad homines, sed etiam per respectum ad Angelos, quidquid requiritur ad rationem capitis mystici: Ergo est caput non solum hominum, sed etiam Angelorum. Consequentia patet, probatur Antecedens. Ad rationem capitis, tam naturalis, quam politici, tria solum requiruntur; nimirum quod sit prius seu superius ad ea quorum dicitur caput, quod ea excedat in perfectione, & quod habeat vim influendi in illa per ordinem ad unum eorum finem. Sed Christus ut homo habet illa tria, per respectum non solum ad homines, sed etiam ad Angelos: Ergo habet quidquid requiritur ad rationem capitis mystici illorum. Minor probatur, & in primis cum ratione unionis hypostaticae, humanitas Christi propinquius se habeat ad Deum, perfectiusque participet dona ejus, quam Angeli, manifestum est, quod habet in quantum homo respectu eorum duas priores condiciones requisitas ad rationem capitis, nempe esse superius & perfectius.

46 Quoad tertium verò, nempe rationem influentis in unum finem, eum non deesse Christo ut

A homini, etiam per respectum ad Angelos, inde manifestè deducitur, quod de influenza humanitatis Christi in ordine ad gloriam, non solum homines, sed etiam Angeli accipiant; merentur enim Christus Angelis gloriam, si non essentalem, sicut hominibus, de quo articulo sequetur saltem accidentalem, nempe gaudium illud quod percipiunt ex reparatione sedium suorum in felicitate aeterna, à Lucifero & aliis Angelis apostatis desertarum. Plura etiam gratiam charismata Angelis Christus communicat per eos illuminando, & plura supernaturalia mysteria revelando. Unde docet Dionysius cap. 7. celestis Hierarchia, in Ascensione Dominici Angelos fuisse à Christo illuminatos de mysterio Incarnationis, quod antea valde confuse cognoscebant, cum illi interrogationi ab Angelis factae satisfaceret: *Quis est iste qui venit de Edom, in cinis vestitus de Bosra?* Christus respondit: *Ego qui loquor prophetiam, & propugnator sum ad salvandum.* Verba Dionysii sunt ista: *Hoc igitur manifestè declarant Theologi inferiores substantiarum celestium Ordines, à sublimioribus, ut consentanea ratio postulat, deificarum operationum scientias per doceri: quae autem supra omnes erant, ab ipsa Principe Divinitate, quantum sua esset, illustrationibus initiari. Etenim nonnullas illarum rerum, à superioribus discientes, Dominum illum esse, caelestium Veritatem, & Regem gloriae, qui, ut hominem decebat, in illum assumptus esset; alias verò se ipsum ipsum peremerat, & divina pro nobis operationis scientiam discere cuperet: quas ipsemet Iesus per se, nullo interposito, sive rationibus imbuere; & primaria communicatione linguarum in homines efficientia notitiam imperit. Idem probat D. Hieronymus super cap. 3. ad Ephesios illis verbis Apostoli: *Ut innoscat principatum potestatis in caelestibus per Ecclesiam multisimam sapientia Dei.* Quod ideo dictum putat, quia per caput Ecclesiae, scilicet per Christum, & eum per Apostolos, illuminati sunt Angeli, ut plura gratiarum mysteria cognoscerent, quae antea valde confuse & obscure cognoscebant.*

D Dices: praeter tres illas condiciones, ad rationem capitis quartam requiri, nempe convenientiam in natura, quae non convenit Christo homini respectu Angelorum, subindeque ipsum non posse propriè dici illorum caput.

Hoc est praecipuum ad vertè sententiae fundamentum, quod facile convelli potest: Primò quia ex hoc sequeretur, Christum ut Deum non esse Angelorum caput, quod tamen adversarii non admittunt. Sequela patet, nam Christus, in quantum Deus, plus distat à natura angelica, quam in quantum homo.

Secundò, ad rationem capitis sufficit convenientia generica inter caput & membra in seipsis, & convenientia specifica illorum quatenus ordinantur ad finem: Sed Christus ut homo & Angeli in seipsis conveniunt genericè, & in ordine ad finem conveniunt specificè; gratia enim & gloria hominum, sunt ejusdem speciei cum gratia & gloria Angelorum: Ergo ex defectu convenientiae in natura, non est neganda Christo ratio capitis respectu angelorum.

Ex his probata manet secunda conclusio pars: nam Christus ut homo non est ita perfectè conformis in natura cum Angelis ac cum hominibus. Item influxus interior in Angelos, non est ita perfectus sicut in homines, cum in Angelos non influat gratiam & gloriam essentialem, sicut in homines, ut ostendimus articulo sequenti. Ergo Christus non est ita propriè & perfectè

sed et caput Angelorum sicuti hominum.
Dices, Ex priori ratione sequi Christum in-
quantum Deum non ita perfectè esse caput Ec-
clesiæ, sicut in quantum hominem, cum non ita
perfectè conveniat cum illa secundum Deita-
tem, sicut convenit secundum humanitatem,
quod videtur absurdum.

Respondetur verum esse quod ex hac parte
Christus ut homo excedit, & perfectiori modo
habet rationem capitis; ceterum excessus iste re-
solvitur ex aliis, præsertim ex perfectiori modo
influenti ratione divinitatis, scilicet authoritati-
ve & principiter, cum ratione humanitatis
ministerialiter tantum & instrumentaliter, gra-
tiam & gloriam in homines influat.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò: D. Chrysostomus homil. i.
in Epist. ad Ephes. explicans illud Apostoli:
in dispensationem plenitudinis temporum instaurare o-
mnia in Christo, sic habet: *Angeli aliud dedit princi-*
pium & hominibus; in quidem id quod est secundum
carne, illis autem Verbum. Quorum verborum
non alius sensus esse potest, nisi quod Christus
secundum carnem, sive in quantum homo, est
principium sive caput hominum; secundum ve-
ro quod Deus, est principium sive caput Ange-
lorum: Ergo censet D. Chrysostomus, Christum
non ut hominem, sed solum ut Deum, esse caput
Angelorum.

Respondetur intentum D. Chrysostomi loco
citato, non esse quod Christus ut homo non sit
caput Angelorum, immèdiate enim ante verba
citata id asseruit, dicendo quod Deus unum o-
mnibus posuit caput secundum carnem, nempe
Christum, & angelis & hominibus; sed solum
quod licet Christus, in quantum homo, sit caput
utriusque nature & angelicæ & humanæ, non
tamen ita propriè per suam humanitatem, quàm
per suam divinitatem, exercet officium capitis;
respectu Angelorum, benè tamen respectu ho-
minum; quia ut homo non causat in Angelis, si-
cut in hominibus, gratiam & gloriam essentia-
lem, sed duntaxat accidentalem, ut ostendimus
in articulo sequenti.

Obijciens secundò: Illorum duntaxat Christus
est caput mysticum, in quos habet influere ea do-
na, quibus membra Ecclesiæ vel triumphantis
vel militantis constituuntur: Sed ut homo non
influit in angelos ejusmodi dona: Ergo ut homo
non est illorum caput. Minor inde colligitur
quod forma constitutiva membri Ecclesiæ mi-
litantis, sit fides secundum suam substantiam
considerata, triumphantis verò sit visio beatifi-
cæ etiam substantialiter sumpta: Christus autem
ut homo non influit in angelos neque fidem
neque visionem beatificam substantialiter con-
sideratam, ut constabit ex dicendis articulo seq.
sed solum aliqua earum accidentia. Major verò
probat: Ut Christus sit caput mysticum alicui-
us, non sufficit quod influit in ipsum quodcum-
que donum supernaturale, alias enim esset actus
caput in illud, subindeque infideles ipsi actu
essetent membra Ecclesiæ; quandoquidem il-
lustrationes, & inspirationes, aliasque ejusmodi
gratias cum infidelitate composibiles, à Christo
ut homine recipiunt: Ergo requiritur, ad hoc ut
Christus in quantum homo dicatur caput alicui-
us, quod influit in illum formam constitui-
vam membri corporis quod est Ecclesiæ.

Tom. IV.

A Respondetur negando Majorem, non enim est
de ratione capitis mystici, imò nec naturalis,
quod influit in membra formam substantialem
membris, sed sufficit quod habeat alium in ea in-
fluxum, ut patet in corpore nostro: caput siqui-
dem non influit in alia membra animam ratio-
nalem, ea substantialiter constituentem in ratio-
ne membri, sed solum motum interiore ad ex-
ercendas uniuscujusque functiones necessarium.
Ad probationem autem Majoris negatur, dico
quod si ille in quem Christus actu influit aliquid
donum, quodcumque illud sit, existat actu uni-
tus aliis membris Ecclesiæ sicuti univertur de fa-
cto Angeli, mediante gloriâ & gratiâ habituali,
Christus est actu illius caput: infideles autem,
licet inspirationes ex influxu Christi recipiant,
non tamen actu, sed solum in potentia, sunt uni-
ti membris Ecclesiæ, quia initium talis unionis
actualis est à fide, non verò ab auxiliis anteceden-
tibus fidem, utpote disponentibus solum ad
ejusmodi unionem.

Instabis tamen: Christus ut homo nullam ha-
bet influxum, etiam quoad gratiam & gloriam
accidentalem, in angelos: Ergo non est eorum
caput. Probatur antecedens: illud solum Christus
ut homo influit in alios, quod ipsis meruit: Sed
non meruit angelis gratiam & gloriam, etiam
accidentalem; alias enim cum omne Christi me-
ritum fuerit consummatum ipsius morte, posset
dici Christus aliquid meruisse angelis suâ morte,
subindeque pro ipsis mortuus: Ergo &c.

Respondetur negando Antecedens, ad cujus
probationem dico quod licet ex eo quod meri-
tum Christi fuerit ipsius morte consummatum,
sequatur in nostra doctrina, quod Christus suâ
morte meruerit angelis gratiam & gloriam acci-
dentalem, non tamen quod pro ipsis dici possit
mortuus; alias enim cum idem Christus suâ mor-
te similiter meruerit sibi gloriam sui corporis, &
exaltationem proprii nominis, ut colligunt com-
muniter Theologi ex illo Lucæ 24. *Nonne hæc o-*
portuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam?
Et ex illo Philipp. 2. *Factus est obediens usque ad*
mortem propter quod Deus exaltavit illum &c. Chri-
stus dici posset pro se mortuus, quod tamen
damnatum est in Ephesino can. 10. Licet itaque
Christus suâ morte meruerit angelis gratiam
& gloriam accidentalem, non tamen sequitur
inde quod possit dici pro eis mortuus. Et ratio
est, quia mors Christi non fuit decreta per se pri-
mò ex occasione & motivo merendi angelis ta-
lia dona, sed tantum secundariò & quasi per ac-
cidents, primariò enim volita fuit duntaxat pro-
pter redemptionem hominis.

Obijciens tertio: Caput convenire debet in na-
tura cum membris: Sed Christus, in quantum ho-
mo in natura cum angelis non convenit sed spe-
cie differt ab illis: Ergo in quantum homo non
est ipsorum caput.

Huic argumento patet solutio ex suprâ dictis:
respondetur enim quod licet caput naturale de-
beat in natura specifica cum membris conveni-
re; ad rationem tamen capitis moralis, seu mysti-
ci, sufficit convenientia generica in natura; alio-
quin (ut suprâ dicebamus) Deus, sive Christus ut
Verbum Dei, non esset caput mysticum Ange-
lorum & hominum: licet autem Christus ut ho-
mo non sit ejusdem naturæ specificæ cum Ange-
lis, bene tamen ejusdem naturæ genericæ, quia
convenit in gradu intellectuali cum ipsis.

Addo quod, in ordine supernaturali angelos

Cccc 2

&

& Christus ut homo sunt quodammodo ejusdem etiam specie naturæ, in quantum scilicet habent eandem specie participationem divinæ naturæ, in gratia habituali consistentem.

Obijcies quartò: Christus in quantum homo eorum tantum est caput, quorum est sponsus: Sed in quantum homo non est sponsus Angelorum, ut docet D. Thomas in 4. dist. 49. quæst. 4. art. 4. Ergo in quantum homo caput Angelorum non est.

60 Respondeo negando Majorem, nam inter sponsum & sponsam requiritur ætoma convenientia in natura, ut ait S. Doctor loco citato: inter caput autem mysticum & membra, tanta convenientia non requiritur, sed sufficit convenientia generica in natura, ut in solutione præcedentis objectionis dicebamus.

61 Obiter tamen observandum est, quod licet Christus ut homo non dicatur sponsus Angelorum ita propriè ut dicitur illorum caput, aliquantulum tamen sponsus illorum dicitur, ut docet D. Bernardus serm. 27. in Cantica, his verbis: *Cum haberet sponsam inherens sibi a principio multitudinem Angelorum, placuit ei & de hominibus convocare Ecclesiam, atque unire illi quæ de cælo est, ut sit sponsa una & sponsus unus.* Nec dissentit S. Thomas loco citato, nam ibidem in responsione ad 3, ita concludit: *Et sic convenientia quæ est inter Deum & Angelos, magis sufficit ad rationem capitis, quam ad rationem sponsi.* Quibus verbis satis indicat ad utrumque aliquam rationem sufficere.

§. III.

Duo corollaria notatu digna.

62 EX dictis hæcenus collige, Christum ut hominem, fuisse caput morale primorum parentum, non tantum post eorum lapsum, sed etiam in statu ipsorum innocentia: nam Christus influxit moraliter in primos parentes adhuc innocentia, sicut in Angelos, aliquam gratiam accidentalem, nimirum fidem in ipsum venturum, non quidem ut redemptorem, sed ut in consummatorem gloriæ, ut articulo sequenti §. 5. dicemus.

63 Colliges secundo contra Catharinum, Suarezem, aliosque Recentiores, Christum ut hominem, non esse propriè caput creaturarum irrationalium. Nam ut antea dicebamus, de ratione capitis est ut aliquid in membra influat: Sed Christus, in quantum homo, nihil influat in creaturas irracionales; Ergo non est illarum caput. Major patet, Minor probatur. Id quod Christus in quantum homo in membra sua influat, vel debet esse donum gratiæ, vel ad ordinem supernaturalem pertinere; alioquin à Deo quidem ut auctore naturæ, & consequenter ab ipso, Christo ut est Deus oritur, non autem à Christo ut homine; unde Augustinus Epist. 113. *Meruit nobis Christus ut iusti essemus, non ut homines vel liberi essemus.* Quasi diceret, Christum dona quidem supernaturalia meruisse, non autem ea quæ ad ordinem naturalem pertinent: Sed omnia dona quæ creaturis irrationalibus communicantur, pertinent ad ordinem naturæ; Ergo illa à Christo ut capite non procedunt, nec ex meritis ejus conferuntur, sed à Deo ut auctore naturæ communicantur, subindeque Christus non est propriè caput creaturarum irrationalium.

64 Nec obstat quod obijcit Suarez ex D. Paulo ad Coloss. 1. ubi Christus dicitur *Primogenitus om-*

nis creatura. Hoc enim de Christo dicitur, ut effluat Dei, in natura increata subsistens, ut patet ex textum illum perlegendi. Veleiam dicitur *Primogenitus* omnis creaturæ, id est hominis, qui homo in Sacra Scriptura interdum vocatur *Primus creatura*, ut patet ex illo Marti ultimo: *Præbete Evangelium omni creaturæ.* Vel benigne dici potest *primogenitus* omnis creaturæ, in quantum homo, quia sub hac ratione est finis omnium creaturarum, ut alibi exposuimus.

ARTICULUS IV.

B *An Christus ut homo, ita sit caput Angelorum, quod ipsis gratiam & gloriam, etiam essentiali meruerit?*

Duplex est Angelorum gratia & gloria: una essentialis, & altera accidentalis. Gratia essentialis Angelorum est sicut in nobis, gratia habitualis, quæ dicitur formalis participatio naturæ divinæ. Accidentaliter verò est illuminatio eorum intellectus de rebus ad nostram redemptorem pertinentibus, atque adeo de mysterio incarnationis Dei, quæ idcirco in illis fit, ut cooperentur Deo tanquam ejus ministri in negotiis salutis humanæ. Similiter gloria essentialis in Angelis est sicut in hominibus visio beata & intuitiva divinæ essentialis: accidentaliter verò est gradum illud quod de rebus à se gestis in ministerio nostræ salutis percipiunt. Hoc præmissis.

Certum est apud omnes nobiscum admittere, Christum ut hominem esse caput Angelorum, gratiam & gloriam accidentalem dependentem ab ejus merito & influxu fuisse ipsis collatam: ad caput siquidem politicum Angelorum pertinet, ipsos in ministerium nostræ salutis ordinare, illuminare & dirigere, subindeque & esse causam, saltem moraliter, talis illustrationis, nec non cooperationis ad eam sequentis, & ejus mercedis. Unde solum restat difficultas, an Christus ut homo gratiam & gloriam essentiali in Angelos influat, eamque ipsis meruerit?

In cujus difficultatis resolutione tres inveniuntur Authorum sententias, duas extremas, & aliam mediam. Prima affirmat absolute Christum ut hominem, ita esse caput Angelorum, ut ipsis gratiam & gloriam etiam essentiali meruerit. Secunda id absolute negat. Tertia utramque concludere volens, docet Deum ab æterno habuisse nostrum modo intelligendi duo decreta circa gratiam & gloriam essentiali Angelis conferendam; unum antecedens prævisionem Christi, & aliud eam subsequens; priorique decreto voluisse Deum gratiam & gloriam illam tribuere Angelis ex mera sui liberalitate, & omnino independentem à merito Christi, utpote nondum prævisi: deinceps tamen secundo alio decreto, & posteriori ad prævisionem Christi, statuisse ut eadem gratia & gloria, quas prius ex sola sui liberalitate Angelis conferre decreverat, darentur etiam propter Christi meritum. Primam sententiam tenent Catharinus, Galatinus, Cabrens, Suarez, Valentia, & ex recentioribus Thomistis illustrissimus Dominus Godoy, Episcopus Orensenis. Secundæ adhærent Medina, Nazarius Alvarez, Joannes à S. Thoma, & extra Scholam D. Thomæ Vazquez & Delugo. Tertiæ vero præceter Vincentio Asturicensi, & Cipullo.